

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра Економіки підприємства та організації підприємницької діяльності
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
Грінченко Р.В.
(підпис)

“ ___ ” _____ 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістр
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою «Економіка та стратегія розвитку підприємства»
на тему: **«Управління економічною безпекою підприємства ПП
«Ізмаїлавтоінвест»»**

Виконавець:

студентка факультету ФЕУП
Хмурий Ігор Олександрович
(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н, доцент
(науковий ступінь, вчене звання)
Гребенник Наталя Григорівна
(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1. Сутність та складові економічної безпеки підприємства.....	7
1.2. Методологічні підходи до аналізу та оцінки економічної безпеки підприємства	16
1.3. Організаційні засади забезпечення управління економічною безпекою на підприємстві.....	27
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТРАТЕГІЧНИЙ АНАЛІЗ СТАНОВИЩА ТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА ПП «ІЗМАЇЛАВТОІНВЕСТ» ТА ЙОГО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	34
2.1. Аналіз зовнішнього середовища діяльності підприємства ПП «Ізмаїлавтоінвест»	34
2.2. Аналіз внутрішнього середовища підприємства ПП «Ізмаїлавтоінвест».....	40
2.3. Аналіз рівня економічної безпеки транспортного підприємства ПП «Ізмаїлавтоінвест»	52
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА ПП «ІЗМАЇЛАВТОІНВЕСТ»	64
3.1. Обґрунтування основних напрямків підвищення рівню економічної безпеки ПП «Ізмаїлавтоінвест».....	64
3.2. Підвищення економічної безпеки за рахунок оптимізації структури балансу	66
3.3. Підвищення рівню економічної безпеки за рахунок горизонтальної диверсифікації діяльності.....	71
ВИСНОВКИ.....	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	85

ВСТУП

Грамотне управління економічною безпекою є одним із найважливіших факторів, що дозволяють забезпечити підприємство необхідними засобами, раціонально ними розпоряджатися та ефективно використовувати, зберігаючи платоспроможність та фінансову стійкість. Система управління економічною безпекою підприємства спрямована на своєчасне виявлення та запобігання зовнішнім та внутрішнім загрозам, а також забезпечення захищеності підприємства для досягнення поставлених ним цілей. У статті розглянуто особливості управління економічною безпекою в рамках організації, показано основні об'єкти економічної безпеки, що потребують розробки механізмів захисту, виявлено основні завдання, які покликана вирішити система економічної безпеки. Також розглянуто суб'єкти економічної безпеки та визначено їх роль у забезпеченні стабільного функціонування організації, доведено необхідність створення ефективної структури економічної безпеки для запобігання загрозам зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства.

Теоретичною базою дослідження послужили праці численних вчених та фахівців у галузі дослідження економічної безпеки, таких як Т.Р. Горіховий, В.Б. Живетіна, М.М. Крейніна, Н.В. Шмельова. Не малий внесок у вивчення загроз економічній безпеці підприємства зробили такі автори, як І.В. Монахова, Є.П. Козлова, І.А. Царьова, Є.П. Томіліна, праці яких були використані при написанні дослідження. Також, за підсумками вивчення наукової літератури, можна відзначити, що з кожним роком публікується все більша кількість наукових статей та матеріалів конференцій, присвячених змісту та управлінню економічною безпекою підприємств.

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що проблема економічної безпеки підприємства набула високої значущості в даний час. Безумовно забезпечення економічної безпеки та підтримання високої стійкості є основним завданням організації. Забезпечення економічної безпеки компанії

– це процес забезпечення ефективного застосування ресурсів для досягнення своїх цілей, запобігаючи існуючим зовнішнім і внутрішнім загрозам та забезпечуючи стійке та успішне функціонування в майбутньому.

Мета дослідження. Метою кваліфікаційної роботи магістра є розгляд наукових засад економічної безпеки підприємства, визначення методичних підходів до аналізу та оцінки рівню економічної безпеки, надання практичних рекомендацій щодо підвищення рівню окремих складових та загального рівню економічної безпеки підприємстві.

Завдання дослідження. Для досягнення поставленої мети були сформульовані та вирішені такі завдання:

- 1) дослідити сутність економічної безпеки підприємства та її складових у сучасних умовах;
- 2) проаналізувати сучасні методологічні підходи до аналізу та оцінки рівня економічної безпеки на підприємстві;
- 3) дослідити організаційні аспекти забезпечення економічної безпеки підприємства;
- 4) проаналізувати зовнішнє та внутрішнє середовище функціонування ПП «Ізмаїлавтоінвест»;
- 5) провести оцінку рівня економічної безпеки ПП «Ізмаїлавтоінвест»;
- 6) надати підприємству ПП «Ізмаїлавтоінвест» рекомендації щодо підвищення рівня економічної безпеки підприємства.

Об'єктом дослідження – теоретико-методологічні основи забезпечення економічної безпеки підприємства.

Предметом дослідження є аналіз рівня економічної безпеки на підприємстві ПП «Ізмаїлавтоінвест».

Наукова новизна дослідження: запропоновано комплексний підхід до оцінки рівня економічної безпеки на основі поєднання трьох визнаних методологічних підходів.

Методологія дослідження. У процесі роботи використовувалися такі методи: спостереження, узагальнення, кількісно-якісний, системний і порівняльний аналіз, конкретизація, логічне узагальнення, статистичні методи вибірки й групування, а також індексний та факторний методи для дослідження ефективності оплати праці на підприємстві.

У процесі дослідження використано такі загальнонаукові методи пізнання: спостереження, порівняння, абстракції, індукції і дедукції, вимірювання взаємозв'язків, поєднання аналізу та синтезу, узагальнення, а також спеціальні методи – статистичних групувань, методи економічного аналізу, економіко-математичні методи.

Всі розрахунки в кваліфікаційній роботі здійснені за допомогою комп'ютерної програми Microsoft Excel.

Інформаційна база дослідження. Теоретичною основою дослідження є матеріали навчальної й учбово-методичної літератури, праці вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів з питань оцінки економічної безпеки підприємства, періодична преса, і навіть матеріали науково-практичних конференцій.

Інформаційно-статистичні джерела дослідження – матеріали Державного комітету статистики України, офіційна документація підприємства, дані бухгалтерського обліку і звітність ПП «Ізмаїлавтоінвест», нормативні документи, аналітичні та статистичні матеріали.

Практичне значення результатів відображається в наданні рекомендацій підприємству ПП «Ізмаїлавтоінвест» щодо підвищення загального рівня економічної безпеки. Впровадження рекомендацій, що надані у роботі спрямовані на підвищення фінансової стійкості підприємства, як складової економічної безпеки.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами дослідження була видана стаття у «Науковому студентському віснику».

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку

використаних джерел (50 найменування). Загальний обсяг дипломної роботи магістра становить 91 сторінки комп'ютерного тексту, містить 21 таблицю та 12 рисунків. Обсяг основної частини роботи 83 сторінки.

ВИСНОВКИ

1. Економічна безпека – це діловий стан корпоративних ресурсів (капітальні ресурси, трудові ресурси, інформаційні технології, оснащення та механізми, технології) та бізнес-можливостей, що забезпечує найбільше результативне застосування в господарській діяльності, крім цього прогресуюча інтенсифікація техніки, науки і суспільства, усунення внутрішніх та зовнішніх негативних факторів (впливів). Під об'єктом економічної безпеки організацій розуміється стабільний економічний стан підприємства нині й у перспективі. До конкретних об'єктів захисту можна віднести: фінансові ресурси; матеріальні ресурси; інформаційні ресурси; кадрові ресурси тощо.

2. Забезпечення економічної безпеки доцільно починати з аналізу загроз, з якими стикаються підприємства у процесі своєї діяльності. Загрозою економічної безпеки організації прийнято вважати перешкоди, що створюють, або виключають реалізацію економічних інтересів підприємства і створюють для її господарської діяльності небезпеки, які як існують на даний момент часу, так і потенційні, виникнення яких може статися в майбутньому. У загальному вигляді загрози поділяються на зовнішні і внутрішні. Зовнішні небезпеки залежить від виробничої діяльності самого підприємства. Підприємство не може якимось чином вплинути на них або протистояти їх виникненню. В даному випадку воно може тільки захистити себе від їх негативного впливу, мінімізувати завдані збитки.

3. Механізм управління економічною безпекою – це розроблена лише на рівні організації система планування, забезпечення та організації заходів, необхідні мінімізації збитків (втрат), викликаних випадковими подіями. Механізм управління економічною безпекою ґрунтується на вирішенні таких завдань, як: виявлення можливих ризиків та оцінка їх впливу на діяльність організації; визначення принципів та методів управління ризиками; оцінка фінансових втрат, пов'язаних з ризиками. Існуючий науково-методологічний та методичний інструментарій забезпечення економічної

безпеки підприємства при взаємодії із суб'єктами довкілля недостатньо враховує принципи синергії, рефлексії та компромісу; існуючі підходи до оцінки рівня економічної безпеки недостатньо враховують взаємозв'язок і динаміку факторів, що обумовлюють: моніторинг суб'єктів зовнішнього середовища підприємства здійснюється традиційними методами, недостатньо враховуючи ними особливостями суб'єктів зовнішнього середовища.

4. Компанія ПП «Ізмаїлавтоінвест» зареєстрована за юридичною адресою: Україна, 68670, Одеська обл., Ізмаїльський р-н, село Саф'яни, вулиця Суворова, будинок 57. Основні вид діяльності: інший пасажирський наземний транспорт; технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів; роздрібна торгівля газетами та канцелярськими товарами в спеціалізованих магазинах; пасажирський наземний транспорт міського та приміського сполучення; надання послуг таксі; вантажний автомобільний транспорт; надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна. У підприємства ПП «Ізмаїлавтоінвест» зареєстровано 0 торгових марок, 5 одиниць автотранспорту в користуванні та 2 у керуванні, має 1 ліцензію. Ліцензія «3 внутрішні перевезення пасажирів автобусами» видана Державною службою України з безпеки на транспорті. Багаторічний досвід роботи, оновлений парк рухомого складу, можливість отримання кредиту надають підприємству можливості у напрямку розширення клієнтури, підвищення якості послуг, диверсифікації діяльності та вихід на нові ринки, впровадження безготівкової система оплати проїзду. З іншого боку слабкі сторони формують певний перелік загроз. Головна задача компанії – використати власні переваги та можливості та подолання недоліків та загроз.

5. Підсумовуючи проведений аналіз можна зробити наступні висновки: чистий дохід від реалізації продукції у період 2020-2022 рр. зростає більш повільними темпами ніж повна собівартість реалізованої продукції, що негативним чином впливає на усі показники рентабельності. Рентабельність продажу скорочується на 81,5%. Фінансовий результат до оподаткування за період, що розглядається скорочується майже на 81%. Чистий прибуток

демонструє більшу негативну тенденцію, знижуючись з 3 тис. грн. у 2020 році до 0,3 тис. грн. у 2022 році. Тобто загальне зниження становить 90%. Відносно негативну тенденцію мають також показники використання основних засобів: фондвіддача скорочується на 34% на фоні зростання середньорічної вартості основних фондів на 59%. Показники продуктивності праці та використання обігових коштів демонструють стійку позитивну тенденцію.

6. Протягом досліджуваного періоду рівень економічної безпеки ПП «Ізмаїлавтоінвест» значно нижче за мінімально допустимий. Хоча за період можна констатувати зростання загального рівню економічної безпеки підприємства на 0,061 долю одиниці (що обумовлено позитивною тенденцією трьох з шості факторних показників), рівень економічної безпеки все одно залишається недостатнім. Також проведений аналіз виявив можливі резерви зростання економічної безпеки підприємства за певними факторними показниками, а саме: індекс випередження росту продуктивності праці, темпи росту чистої продукції та коефіцієнт абсолютної ліквідності.

7. Структура активної частини балансу за середньорічною вартістю не є характерною для підприємств транспортної галузі, які займаються пасажирськими приміськими перевезеннями. Значна доля оборотних активів (близько 40% від загального обсягу балансу) свідчить про неефективну роботу з оборотними активами. Головними статтями, що формують оборотні активи у 2022 році є «Інша поточна дебіторська заборгованість» (в яку включаються розрахунки за претензіями; розрахунки за відшкодуванням завданих збитків; розрахунки з іншими дебіторами; розрахунки з державними цільовими фондами; розрахунки з постачальниками та підрядниками та ін.) та «Інші оборотні активи» (до яких у тому числі входить не повернута сума ПДВ). Структура пасивів балансу також має проблемні елементи. Так у 2021 році відбувається погашення довгострокових зобов'язань (підприємство отримало кредит у 2019 році на придбання транспортних засобів) за рахунок власного капіталу та збільшення обсягу поточних зобов'язань. Необхідно відмітити, що

у 2022 році підприємство має заборгованість по заробітній платі та по розрахунках з бюджетом.

8. У результаті заходу щодо зміни структури балансу як у структурі активів, так й у структурі пасивів відбуваються позитивні зміни: скорочується часка оборотних коштів майже на 10 відсоткових пункти, зростає частка власного капіталу. Визначимо як ці зміни вплинуть на показники фінансової стійкості та економічної безпеки підприємства. За рахунок скорочення обсягів поточних зобов'язань рівень фінансової незалежності підвищився 0,001 долі одиниці, а коефіцієнт абсолютної ліквідності на 0,002 долі одиниці, що призвело до покращення рівня економічної безпеки на 0,002 долі одиниці. Враховуючі глибоке кризове становище фінансового стану підприємства протягом останніх трьох років вважаємо доцільним прийняти ці зміни, як позитивні.

9. Наявний парк автотранспорту у часі використовується на 48%, що формує значний резерв, як для підвищення ефективності використання транспортних засобів у часі, так для диверсифікації діяльності та розширення ринків збуту. Проаналізувавши наявні можливості диверсифікації діяльності транспортного підприємства у регіоні, ми запропонували підприємству опанувати міжнародний маршрут Ізмаїл-Галац, який забезпечить більш зручну стиковку з залізнодорожним транспортом міста Галац, ніж вже існуючи на ринку, а саме Ізмаїл (виїзд) - 5:45; прибуття у Галац о 10:15. Захід призведе до зростання усіх факторних показників економічної безпеки та загального рівню економічної безпеки на 29,1 долі одиниці. Тому пропонуємо цей рік вважати переломним але не показовим. Крім того необхідно відмітити, що коефіцієнт фінансової незалежності, хоча й зростає, але не досягає мінімального порогового значення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Стратегічні пріоритети та механізми інноваційного розвитку сільських територій Західного регіону України : монографія / наук. ред.: В. В. Борщевський, Т. Г. Васильців. Львів : Аверс, 2014. 176 с.
2. Зубко Т. Л. Оцінка рівня економічної безпеки підприємства галузі зв'язку. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2016. Вип. 3. С. 81-88.
3. Ліснічук О. А. Розрахунок санаційного потенціалу підприємства: зарубіжний досвід та вітчизняна практика. Інноваційна економіка. 2019. № 5(31). С. 51-56.
4. Грунин О. А., Грунин С. О. Экономическая безопасность организации. СПб.: Питер, 2002.
5. Короткова Г. В. Науково-дослідна та інноваційна діяльність в аграрному університеті: КРІ, ресурси, стратегічні пріоритети: матеріали Всерукарїнського семінару - нарада проректорів з наукової роботи вузів України/ під ред. І. Л. Воротнікова. До: Амїріт, 2019. С. 70-77.
6. Меламедов С. Л., Руднева Н. І., Короткова Г. В., Коротков А., Порядїна Є. С. Економічна безпека. СПб., 2000. С. 11-12.
7. Зарубіжний досвід розвитку систем знаків екологічного маркування// Пріоритетний напрям науково-технологічного розвитку агропромислового комплексу Росії: матеріали національної науково-практичної конференції. 2019. С. 308-314.
8. Rudneva N. I., Korotkova G. V., Sinerupova O. S., Belyakova S. V. Balint technology in pedagogy: innovations or transfer of psychological experience. International Journal of Engineering and Advanced Technology. 2019. T. 9. № 1. С. 4506-4510.
9. SARUD – a project for implementation of master studies in Russia and Kazakhstan. Erie. International conference. 2018/ Proceedings of the 15th International Conference Efficiency and Responsibility in Education 2018 7th 8th June 2018 Prague, Czech Republic, EU, 2018. P. 36-46.

10. Гуніна І.А., Посаженикова Ю.М. Система керування економічною безпекою підприємства. ЕКОНОМІНФО. 2018. №1.
11. Снітко Л.Т., Кононенко Р.В. Економічна безпека промислового підприємства: методичні аспекти оцінки та управління. Економіка та підприємництво. 2015. №3 (ч. 2). С. 586-591.
12. Безпека бізнесу: виявляємо загрози та ризики. URL: <https://uprav.ru/blog/bezopasnost-biznesavyuvlyaem-ugrozy-i-riski> (дата звернення: 01.09.2023).
13. Іжотова А. В. Аналіз внутрішніх та зовнішніх загроз економічній безпеці підприємства та заходи щодо їх нейтралізації. Скіф. Запитання студентської науки. №5 (33). 2019. С. 34-37.
14. Моденов А. К. , Белякова Є. І., Власов М. П., Лелявіна Т. А. ; Економічна безпека підприємства: моногр. СПбДАСУ. СПб., 2019. 550 с.
15. Неклюдов А. А. Анализ современных угроз экономической безопасности хозяйствующего субъекта (на примере ООО «Дельфин»). Молодой ученый. 2019. № 42 (280). С. 191-193. URL: <https://moluch.ru/archive/280/63158/> (дата обращения: 09.09.2023).
16. Пожарницька І. В. Загрози економічної безпеки підприємства. Матеріали XII Міжнародної студентської наукової конференції "Студентський науковий форум". URL: <https://scienceforum.ru/2020/article/2018023233> (дата звернення: 09.09.2023).
17. Сидорова М. А. Загрози економічної безпеки підприємств у сфері торгівлі. Електронний науковий журнал «Вектор економіки». 2020. № 5. С. 1-5.
18. Тернавщенко К. О., Чирг Д. Н. Аналіз та оцінка зовнішніх загроз економічній безпеці підприємства та шляхи їх мінімізації. Східно-європейський науковий журнал. 2017. № 3 (19). с. 88-90.
19. Ахметянова А. А. Аналіз та оцінка кадрової складової економічної безпеки підприємства. Вісник науки. 2022. №3 (48). С. 63-69.

20. Іванюта Т. Н. Основні підходи до формування системи економічної безпеки на підприємствах. Молодий вчений. 2017. №4. С. 215-223.
21. Кузнецова А.Ю. Аналіз та оцінка стану економічної безпеки підприємства. Міжнародний журнал гуманітарних та природничих наук. 2022. №2-2. З. 22-26.
22. Гільфанов М.Т. Організаційно-методичний інструментарій оцінки детермінантів та забезпечення економічної безпеки підприємства. Соціально-економічні явища та процеси. 2013. №8 (054). с. 19-27.
23. Запорожцева Л.А., Агібалов А.В. Концепція оцінки рівня стратегічної економічної безпеки підприємства Соціально-економічні явища та процеси. 2014. Т. 9. №11. С. 78-85.
24. Исаков В.Н. Сводный показатель экономической безопасности компании. Вестник Российского университета кооперации. 2015. № 1 (19). С. 51-53.
25. Литвинова О. В., Калініна Г. В., Андрєєв В. В., Федорова Л. П. Методичні підходи до оцінки економічної безпеки підприємства // Вісник РУК. 2016. №3 (25). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/metodicheskiepodhody-k-otsenke-ekonomicheskuyu-bezopasnosti-predpriyatiya>
26. Локтіонова Ю.А. Ідентифікація стану економічного безпеки підприємства методами діагностики Соціально-економічні явища та процеси. 2013. №4 (050). С. 88-94.
27. Локтіонова Ю.А. Механізм ідентифікації станів економічної безпеки підприємства Соціально-економічні явища та процеси. 2013. №5 (051). С. 129-133.
28. Львова Н.О., Покровська Н.В. Фінансовий аналіз неплатоспроможних підприємств: роль бухгалтерської та податкової звітності. Фінансова аналітика: проблеми та рішення. 2015. №18 (252). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/finansovyy-analiz->

neplatezhesposobnyhpredpriyatiy-rol-buhgalterskoy-i-nalogovoy-otchetnosti-1
(дата звернення: 17.10.2023).

29. Росошанська О.В. Метод оцінки економічної безпеки інноваційних проектно-орієнтованих підприємств із позиції метрики внутрішнього середовища діяльності. Управління проектами та розвиток виробництва. 2013. № 1 (45). З. 1-13.

30. Самочкін В.М., Барахов В.І. Економічна безпека промислових підприємств. Известия Тульського держ. ун-ту. Економічні та юридичні науки. 2014. №3 (ч. 1). З. 342-352.

31. Жукова Ю.С., Наговіцина Е.В. Особливості забезпечення економічної безпеки сільськогосподарських підприємств: оцінка та розробка основних напрямів щодо її зміцнення. Вісник КДСА. 2020. № 2. С. 61-67.

32. Підмолодіна І.М., Воронін В.П., Коновалова О.М. Підходи щодо оцінки економічної безпеки підприємств. Вісник ВДУІТ. 2012. № 4. С. 156-161.

33. Лукашук, Н.А. Економічна безпека підприємства: сутність, оцінка, фактори зростання у контексті концепції сталого розвитку. Праці БДТУ. Економіка та управління. 2016. №7. (189). С. 283-288.

34. Дишлова, І.М., Лук'яненко В.А. Аналіз та вдосконалення моделей оцінки економічної безпеки підприємства. сервіс plus. 2018. Т. 12. № 2. С. 90-98.

35. Худолій, О.В. Сучасні підходи до визначення поняття «економічна безпека підприємства». Науковий вісник

36. державного освітнього закладу "Луганський національний аграрний університет". 2018. № 1. С. 347-356.

37. Єрмакова І.М., Міхеєва Н.Б., Хандогіна Д.С. Методичні підходи щодо оцінки рівня економічної безпеки сільськогосподарського підприємства. Соціально-економічний та гуманітарний журнал Красноярського ДАУ. 2018. №4 (10). С. 43-54.

38. <https://youcontrol.com.ua/contractor/?id=12702176&tb=government-procurement>

39. Васильчак С. В., Веселовський А. І. Економічна безпека підприємства та її складова в сучасних умовах. Науковий вісник НЛТУ України. 2020. Вип. 20. С. 98–105.
40. Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Рудковський О. В. Напрями та засоби стимулювання соціальної відповідальності підприємництва в Україні. Економіка та держава. 2019. № 5. С. 4-8.
41. Горячева К. Фінансова безпека підприємства. Сутність та місце в системі економічної безпеки. Економіст. 2003. № 8. С. 65-67.
42. Донченко Т. В. Теоретичні основи санації підприємств: сутність та функції. Вісник Житомирського державного технологічного університету. 2020. № 3. С. 124–132.
43. Куцик В. І., Лупак Р. Л. Моделювання конкурентних позицій підприємств реального сектора економіки на внутрішньому ринку. Бізнес Інформ. 2017. № 12(479). С. 244-249.
44. Лупак Р. Л., Дідич А. М. Економічні основи забезпечення конкурентоспроможності підприємства в умовах ринкових відносин. Науковий вісник НЛТУ України. 2017. Вип. 20. 6. С. 248-252.
45. Манойленко О. В. Підходи до оцінки санаційного потенціалу тимчасово неплатоспроможних суб'єктів господарювання. Економіка та держава. 2016. № 1. С. 60-63.
46. Меліхова Т. О. Оцінювання ймовірності банкрутства з метою підвищення фінансового стану підприємства. Агросвіт. № 10. С. 11-18.
47. Собкевич О. В. Зміцнення економічної безпеки держави на засадах відбудови інноваційного потенціалу індустріального комплексу сходу України. Регіональна економіка. 2015. Вип. 2. С. 144-152.
48. Фокіна Н. П., Бокій В. І. Економічна безпека підприємства – найважливіша складова фінансової стійкості. Актуальні проблеми економіки. 2003. № 8(26). С. 111-114.
49. Шнипко О. С. Економічна безпека ієрархічних багаторівневих систем: регіональний аспект: монографія. Київ, 2016. 288 с